3. Міхеєнко О. І. Валеологія : Основи індивідуального здоров'я людини. Київ : Університетська книга, 2009. 400 с.

4. Киселиця С. В., Шевченко В. О. Антропогенний вимір щастя у техногенному світі. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць* / гол. ред. В.М. Вашкевич. Київ : Видавництво «Гілея», 2018. Випуск 139. С.103-107. URL: http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=169 (дата звернення 12.03.2021).

Католик М. А., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії 1 року навчання
Науковий керівник – **Киселиця С. В.,** к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК СТАТУСНА ОЗНАКА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

На зломі XX-XXI сторіч (з моменту передачі інформації на значні відстані в найкоротші терміни) спостерігаємо надзвичайно потужну інтенсифікацію стосунків між людьми та організаціями за допомогою електронних пристроїв. Природою комунікації завжди цікавились багато знаних науковців. За цей час створено велику кількість моделей і схем комунікації, розроблених на основі досліджень З. Фрейда, К. Юнга, Е. Берна та ін. Особливості сучасних комунікативних процесів успішно досліджують Дж. Ньюмен, Л. Баркер, Дж. Хаймс, К. Мортерсон, Дж. Гербнер. З розвитком інформаційного суспільства комунікація поступово стає привілейованим предметом дослідження, насамперед, для представників технічних і математичних наук (Скот М. Катліб, Аллен Х. Центер). Серед вітчизняних науковців привертає увагу теоретична позиція В. Бебик, де комунікація тлумачиться як опосередкована та цілеспрямована взаємодія двох суб'єктів, яка може відбутися як в реальному, так і в віртуальному просторі і часі [2, с. 28-33].

Концепції інформаційного суспільства активно розробляли О. Белл, З. Бжезинський, О. Тоффлер, що корелює з теоретичними постулатами постіндустріального суспільства. В інформаційному суспільстві, наразі, процес комунікації розширився від двох суб'єктів до взаємодії окремих груп людей, інститутів та суспільства загалом. Розвиток Інтернету дав поштовх спілкуванню, не виходячи з дому: отримувати будь-яку інформацію, зберігати і передавати великі об'єми даних та їх оперативно обробляти. Завдяки цьому населенню доступний величезний обсяг послуг. З іншого боку, досить велика частина суспільства не включена в цей процес з різних причин, одна з яких – низька цифрова грамотність населення.

Інформаційне суспільство за короткий проміжок часу здійснило «цифровий комунікаційний стрибок», який для багатьох досі є викликом через відсутність цифрових компетентностей у більшості населення. Цифрова компетентність – це впевнене, критичне та творче користування засобами інформаційно-комунікаційних технологій для роботи, працевлаштування, навчання, дозвілля, включення та / або участі у суспільстві [1]. За даними Міністерства цифрової трансформації України в 2019 році, досить висока частка українців не володіють базовими цифровими навичками: 37,9% українців у віці 18-70 років мають цифрові навички на рівні нижче середнього, 15,1% взагалі не володіють ними. 53% населення України за методологією оцінки цифрових навичок, яка застосовується Європейською комісією, знаходяться нижче позначки «базовий рівень» [3].

Сучасний «цифровий комунікаційний стрибок» можна порівняти з виникненням і розвитком в стародавні часи цивілізації в Греції, хоча до того часу існували вже Єгипет та

Месопотамія, проте їх досягнення в інтелектуальній сфері мали потужний інноваційний характер. Саме в цей час були поставлені основні проблеми буття і пізнання, сформульовані фундаментальні ідеї, які потім доповнювалися і розвивалися. Процес пізнання за Платоном це, пригадування (anamnesis), але, крім того, і свідоме поривання до чогось вищого, прекрасного, досконалого. У добу Відродження застосування результатів пізнання у практичній діяльності дає велику користь: так виникають паростки природознавчої науки та індустріального виробництва. Доба Нового часу надає пізнанню прагматично-ділового характеру: «Опануй природу в ім'я користі й успіху самого життя». При цьому переважає інтерес до фактологічного, позитивного знання про дійсність, що базуються на науці й експерименті. За твердженням І. Канта, все починається з досвіду, але це не означає, що все в ньому походить з досвіду. Пізнання є взаємодія суб'єкта з об'єктом, а основу взаємодії становить принцип відображення об'єктивної реальності.

Коли суспільство прагне бути успішним, то це означає, що воно намагається інтенсифікувати пізнання природних та соціальних закономірностей постійно змінюваного середовища існування. У результаті освітніх зусиль людина отримує певний запас стратегічних знань: і чим різноманітнішими вони будуть, тим ефективнішою буде людська поведінка, тим ширшою буде практична і теоретична спеціалізація людини, що тісно пов'язано з пізнавальними цілями [4, с.117-121].

У культурно-цивілізаційному світі поруч з інтенсивним розвитком комп'ютерних технологій і процесів інформатизації сформована нова ідеологія інформаційного суспільства (ідеологія смарт-суспільства), в основу яких покладено особливу систему пізнання та освоєння дійсності окремими соціальними групами і суспільством загалом [5]. Ідеологія інформаційного суспільства складає сукупність, ідей, цінностей, норм, принципів, що мають об'єктивну змістовність та включає формування інформаційної культури особистості як умови успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві та необхідності формування нового світогляду, нової людини, нового суспільства майбутнього [6, с. 134-152].

В основі ідеології інформаційного суспільства як системи реалізації потреби людини у пізнанні – отримання нової інформації та знаходження шляхів її отримання [7]. Людина завжди буде прагнути до пізнання себе та інших, а через цю комунікацію – і до самопізнання, і до самореалізації в сучасному інформаційному суспільстві, в якому суттєвим викликом є збільшення темпів розвитку цифрових технологій, прискорення інновацій шляхом використання цих технологій при недостатності фахових цифрових компетенцій у переважної більшості населення. Надзвичайна актуальність цифрової грамотності споживача та продуцента інформації визначається низкою законодавчих та інших документів на рівні держави, проте досі не затверджені вимоги до цифрових компетентностей дорослого населення і працівників різних галузей знань, вкрай нечисленними є владні ініціативи, спрямовані на їх вдосконалення комунікативної культури. Окрім проекту «ДІЯ. Цифрова освіта», започаткованого у 2020 році, який досі ще наповнюється, відсутні інші програми та заходи національного рівня, які прогнозовано могли б підвищити рівень цифрової грамотності населення, особливо людей старшого віку.

Цифрова грамотність, на жаль, ще не повністю усвідомлюється у вітчизняному соціально-інформаційному просторі (і пересічними громадянами, і владними структурами) як нагальна серйозна проблема, що гальмує процес якісних суспільних перетворень. Тож, найближчим часом необхідно її вирішувати динамічніше як на загальноосвітньому, так і загальнополітичному рівні.

Список використаних джерел

1. *Розпорядження Кабінету Міністрів України* «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» від 03.03.2021р. № 167-р. / Чинний. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text (дата звернення 12.03.2021).

2. Бебик В. К проблеме коммуникации и ее функции в обществе. *Персонал*. 2004. № 3. С. 28-33.

3. Цифрова економіка та інформаційно-компютерні технології. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/581/51d/60258151d2896461958259.pdf (дата звернення 11.03.2021).

4. Вашкевич В. М. Особливості міфічного світогляду в історичній еволюції наукової картини світу // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2016. Вип. 108. С. 117- 121.

5. Архипова Є. О. Синергетичний вектор експлікації безпеки та небезпеки в інформаційному суспільстві». *Мультиверсум: Філософський альманах*. Вип. 4 (102). Київ : Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2011. 240 с.

6. Воронкова В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего : монография // Кого и как воспитывать в 275 подрастающих поколениях / под ред. О. А. Базалука. Киев : Издательский дом «Скиф», 2012. Т.2. С.134-152.

7. Блюмин А. М., Феоктистов Н.А. Мировые информационные ресурсы: Учебное пособие. 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашковы и К°», 2015. 384 с.

Коваленко С. В., здобувачка вищої освіти
ступеня доктора філософії 1 року навчання
Науковий керівник – **Киселиця С. В.,** к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ФІЛОСОФІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: КОНКРЕТНЕ І АБСТРАКТНЕ

Моделі організації суспільства є предметом пізнання мислителів різних епох. Теорії та ідеї ефективного функціонування суспільних структур активно продукували у своїх роботах представники широкого кола філософських шкіл.

Осмислення законів розвитку суспільства, ролі соціальних інституцій у впорядкуванні людських відносин представлено в ученнях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Адже суспільство – надзвичайно складне, суперечливе, багатоаспектне й історично мінливе явище. Поняття «суспільство» має кілька визначень, одне з яких окреслює систему звя'зків та відносин між людьми, що складаються в процесі їх життєдіяльності та практично ототожнюється з поняттям «людське суспільство». Відтак, сутність суспільства трактується як специфічна форма соціальної організації, що склалася в процесі історичного розвитку даної країни.

У широкому розумінні суспільство – середовище цивілізованого перебування людини або олюдненої природи, штучно створене в результаті взаємодії розвинутої свідомості, цілеспрямованої діяльності людини й обставин, у які вона потрапляла або які створила